UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Toruń, dnia 14.03.2026 r.

Tomasz Michał Starczewski
(Imię i nazwisko doktoranta)

Dyscyplina naukowa: **geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna**

Tytuł rozprawy doktorskiej: **Rola terenów zieleni we współczesnym mieście. W stronę miejskiej odporności**

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Współczesne miasta funkcjonują w warunkach narastających kryzysów środowiskowych, klimatycznych, społecznych i gospodarczych, które wpływają na ich zdolność do trwałego rozwoju. Jednocześnie obserwuje się wzrost znaczenia terenów zieleni jako elementów wspierających jakość życia mieszkańców oraz funkcjonowanie systemów miejskich.

Celem rozprawy doktorskiej jest identyfikacja i wyjaśnienie roli terenów zieleni w procesie przemian współczesnych miast ze szczególnym uwzględnieniem ich wkładu w budowanie odporności miejskiej. Rozprawa została przygotowana w formie cyklu czterech powiązanych tematycznie artykułów naukowych. W badaniach zastosowano triangulację metod badawczych obejmującą analizy przestrzenne z wykorzystaniem środowiska GIS, ocenę stabilności ekologicznej krajobrazu, metodę Maslin Multi-Dimensional Matrix (MMDM), analizę SWOT/TOWS, spacery urbanistyczno-architektoniczne oraz analizę bibliometryczną światowej literatury naukowej. Wykorzystano zarówno dane przestrzenne, statystyczne i kartograficzne, jak i dane pozyskane podczas badań terenowych oraz warsztatów. Badania prowadzono na różnych poziomach organizacji przestrzeni miejskiej tj. od skali całego miasta, poprzez osiedla mieszkaniowe, aż po pojedyncze wybrane obszary osiedla.

Przeprowadzone analizy potwierdziły, że tereny zieleni pełnią ważną rolę w funkcjonowaniu współczesnych miast, a ich znaczenie należy rozpatrywać w kontekście wzmacniania odporności miejskiej. Wykazano, że procesy przemian terenów zieleni prowadzą do ich ograniczania wskutek rozwoju infrastruktury i zabudowy. Taka strukturalna transformacja systemu zieleni wpływa na funkcjonowanie miasta, co z kolei determinuje stabilność ekologiczną przestrzeni miejskich.

Znaczenie terenów zieleni odzwierciedla się również w procesach przemian zachodzących w przestrzeniach miejskich. Badania wykazały, że użytkownicy najwyżej oceniają projekty łączące funkcje środowiskowe i społeczne, w szczególności te związane z rozwojem terenów zieleni oraz poprawą jakości przestrzeni publicznych. Wnioski te znajdują potwierdzenie w dalszych analizach, gdzie zieleń odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu terenów zieleni na osiedlach mieszkaniowych. Wskazano także że najlepszą strategią rozwoju terenów zieleni na osiedlach mieszkaniowych jest strategia konkurencyjna.

Uzyskane wyniki wpisują się w szerszy kontekst badań nad odpornością miejską, co potwierdziła przeprowadzona w ramach dysertacji analiza bibliometryczna. Zidentyfikowanie pięciu podstawowych wymiarów odporności miejskiej (administracyjno-zarządczego, infrastrukturalno-przestrzennego, środowiskowego i społecznego) oraz nadrzędnego wymiaru zakłóceniowego pozwoliło osadzić uzyskane wyniki w szerszych ramach teoretycznych, wskazując jednocześnie, że rozwój i właściwe zarządzanie terenami zieleni stanowią jeden z kluczowych warunków zwiększania zdolności miast do adaptacji do współczesnych zagrożeń.

Przeprowadzone badania potwierdziły, że tereny zieleni stanowią strategiczny komponent współczesnego miasta, którego znaczenie wykracza poza tradycyjnie przypisywane funkcje estetyczne i rekreacyjne. Zieleń miejska wzmacnia odporność środowiskową, społeczną i przestrzenną miast, wspierając ich zdolność do adaptacji oraz długofalowej transformacji. Najważniejszym osiągnięciem rozprawy jest zaproponowanie autorskiej ramy interpretacyjnej „zielonej odporności miejskiej". Zaproponowane ujęcie stanowi wkład w rozwój badań z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej oraz może znaleźć zastosowanie w planowaniu przestrzennym czy polityce miejskiej.

Tomasz Brzeński

.....

(czytelny podpis doktoranta)